

Εκπαιδευτικό σενάριο διδασκαλίας του ποιήματος «Καντάτα» με την αξιοποίηση των ΤΠΕ

Βασιλομανωλάκης Αλέξης¹, Σπανός Δημήτρης²

¹ Φιλολόγος, Γυμνάσιο ΛΤ Έμπωνα
alex53469@gmail.com

² Εκπαιδευτικός Πληροφορικής ΠΕ19, Υπ. Διδάκτορας Πανεπιστημίου Αιγαίου
dimitris.spanos@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε αυτό το άρθρο παρουσιάζεται ένα εκπαιδευτικό σενάριο διδασκαλίας και μάθησης με την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Το σενάριο σχετίζεται με το ποίημα «Καντάτα» του Τάσου Λειβαδίτη (Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ' Λυκείου, Γενικής Παιδείας), υλοποιείται στο εργαστήριο Πληροφορικής και για να εφαρμοστεί απαιτεί 4 διδακτικές ώρες. Η διδακτική προσέγγιση οδηγεί τους μαθητές μέσα από την ομαδοσυνεργατική μέθοδο στην ανακάλυψη των πληροφοριών που χρειάζονται προκειμένου να «αποκωδικοποιηθεί» το ποίημα. Πιο συγκεκριμένα, η ομαδοσυνεργατική μέθοδος συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων διευρυνμένης ανάγνωσης, στην καλλιέργεια της φιλαγνώσιας και στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας οδηγώντας τους μαθητές σε μια σύγχρονη ποιητολογική προσέγγιση (EAITY, 2010). Μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες, οι μαθητές καλούνται να ερμηνεύσουν λέξεις κλειδιά του ποιήματος και παράλληλα να δημιουργήσουν παραδοσιακά και πολυτροπικά κείμενα, μέσω των οποίων θα κοινοποιήσουν τα ευρήματά τους στους συμμαθητές τους. Επίσης, καλούνται να κάνουν υποθέσεις και να σχηματίσουν άποψη για το κείμενο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ' Λυκείου, σενάριο διδασκαλίας, ομαδοσυνεργατική μέθοδος, συνεργατικό έγγραφο, πολυτροπικό κείμενο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι η λογοτεχνία ξεπερασμένη; Την απάντηση αυτή προσπαθούμε να δώσουμε στους μαθητές, συνδέοντας αυτό το μάθημα με τις ΤΠΕ, ανοίγοντας νέους ορίζοντες και προοπτικές πρόσληψης των λογοτεχνικών κειμένων. Η σύνδεση της λογοτεχνίας με τις ΤΠΕ δεν έχει στόχο μόνο την αύξηση της ελκυστικότητας του γνωστικού αντικείμενου, αλλά και τη δημιουργία νέων συνθηκών μάθησης σε ένα αντικείμενο που δεν είναι μονοδιάστατο, αλλά ανοιχτό σε ερμηνεία, ανάλυση, βιωματική προσέγγιση και πρόσφορο για την καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων. Φυσικά, το όλο εγχείρημα δεν είναι εύκολη υπόθεση, αφού το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών δεν είναι εξοικειωμένο με νέες διδακτικές προσεγγίσεις, είτε λόγω προκαταλήψεων, είτε λόγω απροθυμίας κάποιων εκπαιδευτικών να δώσουν νέες διαστάσεις στο μάθημα τους. Το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων θα βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν ενεργητικό ρόλο και να άρουν τις προκαταλήψεις τους για ένα μάθημα που μέχρι πρόσφατα θεωρούσαν απαρχαιωμένο, μακριά από τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους. Οι αναρτήσεις σε ιστολόγια θα βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν πιο

θετική στάση απέναντι στα λογοτεχνικά κείμενα, που θα γίνουν μέρος της καθημερινότητάς τους.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Με αφορμή το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Λογοτεχνίας στην Α' Λυκείου που δεν είναι κειμενοκεντρικό αλλά μαθητοκεντρικό, το παρόν σχέδιο μαθήματος είναι μια προσπάθεια υλοποίησης αυτού του νέου σχεδιασμού **σε ελεύθερη βάση** για τους μαθητές της Γ' Λυκείου που δεν θα έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν το νέο Πρόγραμμα Σπουδών και να καρπωθούν τα οφέλη των νέων δραστηριοτήτων που προσφέρονται μέσα από τις νέες προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες. Έτσι, η χρήση των Νέων Τεχνολογιών για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας αξιοποιεί τη **δημιουργική γραφή**, δηλαδή την ερασιτεχνική ανάπτυξη του λογοτεχνικού κειμένου. Πιο συγκεκριμένα, η δημιουργική γραφή (Σουλιώτης, 1995) όταν αξιοποιεί τον επεξεργαστή κειμένου (βλ. Φύλλο Εργασίας 1, χρωματισμός στίχων-σύνδεση με συναισθήματα) οργανώνει τις πολλαπλές εκδοχές του κειμένου, αναδεικνύει τη ρευστότητά του και ευνοεί την αποστασιοποίηση του συγγραφέα από το κείμενό του μέσω της οθόνης, διδάσκοντας πολλά και σημαντικά θέματα για τη λογοτεχνία, την κατασκευή και τη λειτουργία της στους μαθητές. Ταυτόχρονα, γίνεται εμφανής και ο **παιγνιώδης χαρακτήρας** της λογοτεχνίας μέσα από την εργαλειοθήκη του επεξεργαστή κειμένου, όταν οι μαθητές χρωματίζουν στίχους αλλά και όταν αξιοποιούν το συνεργατικό έγγραφο. Επιπλέον, τονίζεται η σύνδεση της λογοτεχνίας με την παιδαγωγική οπτική των πολυγραμματισμών και των πολιτισμικών σπουδών. Βασικός στόχος του μαθήματος της λογοτεχνίας είναι η παραγωγή προσωπικού λόγου (Χοντολίδου, 1999), η οποία μπορεί να συνδυαστεί με τη δημιουργική χρήση των ΤΠΕ και με τη συγκρότηση νέων αναγνωστικών κοινοτήτων. Για το σκοπό αυτό οι μαθητές κατασκευάζουν προσωπικά κείμενα σε συνεργατική μορφή ή σε λογισμικό παρουσίασης (βλ. Φύλλο Εργασίας 1). Και στις δυο περιπτώσεις οι μαθητές εργάζονται ομαδικά στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας προκειμένου να πετύχουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Η συνανάγνωση και η συνεργατική γραφή ανταποκρίνονται πλήρως στη θεωρία του κοινωνικού εποικοδομισμού (Vygotsky, 1978). Σύμφωνα με την παραπάνω θεωρία, οι γνώσεις δομούνται μέσω των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ατόμων, άρα οι παραπάνω δραστηριότητες βοηθούν τους μαθητές να αποκτήσουν κοινωνικές και μεταγνωστικές δεξιότητες.

Παράλληλα, το συγκεκριμένο σενάριο μαθήματος κινείται και στο χώρο της διαθεματικότητας μέσα από τις δραστηριότητες των δυο τελευταίων φύλλων εργασίας. Η σύνδεση του ποιήματος *Καντάτα* με την ενότητα *Ελληνικός Εμφύλιος* του μαθήματος της Ιστορίας Γενικής Παιδείας, είναι απαραίτητη προκειμένου να γίνει αντιληπτό το ιστορικό υπόβαθρο του ποιήματος αλλά και μια νέα μαθησιακή πρόκληση. Οι μαθητές καλούνται να εργαστούν σε ένα πρωτότυπο επικοινωνιακό πλαίσιο (Μέλη μιας φιλειρηνικής Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης) και να καταθέσουν τις προσωπικές τους απόψεις για τις ακρότητες των πολέμων, αντλώντας στοιχεία όχι μόνο από το ιστορικό πλαίσιο του ποιήματος αλλά και από προτεινόμενες ιστοσελίδες. Με αυτόν τον τρόπο καλλιεργείται η **ενσυναίσθηση** και η **ιστορική φαντασία** που αποτελούν βασικούς σκοπούς του μαθήματος της Ιστορίας (EAITY, 2010), ενώ ταυτόχρονα αναλαμβάνουν ρόλους και βιώνουν καλύτερα τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, σύμφωνα με τη θεωρία της Συμβολικής Αλληλεπίδρασης του Mead (Τσιπλητάρης, 1998).

Στο τελευταίο φύλλο εργασίας γίνεται προσπάθεια να συνδεθεί το ποίημα με τη θεματική ενότητα Αλλοτρίωση της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ' Λυκείου, στα πλαίσια της διαθεματικής προσσέγγισης της γνώσης. Η χρήση του ηλεκτρονικού λεξικού είναι ένα επιπλέον ελκυστικό και εύχρηστο εργαλείο για κάθε μαθητή που επιθυμεί να διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες. Οι μαθητές καλούνται να συνειδητοποιήσουν το διάλογο του ποιήματος με την ιστορία και τη φιλοσοφική αναζήτηση (θέμα αλλοτρίωσης). Η κατασκευή πολυτροπικών κειμένων είτε σε επεξεργαστή κειμένου είτε σε ηλεκτρονική αφίσσα (π.χ. glogster) δεν αναιρεί το δημιουργικό χαρακτήρα του μαθήματος αλλά τον συμπληρώνει και τον ενισχύει. Αναδεικνύει το ολιστικό μοντέλο γνώσης, τις πτυχές εικονοποίησης, της μουσικότητας, της φωνητικής απόδοσης και τον εσωτερικό ρυθμό, με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο (Κουτσογιάννης, 2007).

Τέλος, η δραστηριότητα του προβληματισμού για τα αδιέξοδα του σύγχρονου ανθρώπου στηρίζεται στη διδακτική αρχή της εγγύτητας για τη ζωή (Ματσαγγούρας, 2006), ενώ η ανάρτηση των δραστηριοτήτων σε ιστολόγιο δε γίνεται τυχαία, αλλά στα πλαίσια της **διαδραστικής επικοινωνίας** και της **διερευνητικής μάθησης**. Οι μαθητές πρέπει να αντιληφθούν ότι η ομαδική εργασία σε ένα περιβάλλον ασύγχρονης και συγχρονικής επικοινωνίας τους προσφέρει ευκαιρίες δυναμικής αλληλεπίδρασης και κριτικής διερεύνησης.

Το υπό διερεύνηση θέμα είναι οι συνθήκες παραγωγής και πρόσληψης του ποιητικού έργου. Οι μαθητές μέσα από τα φύλλα εργασίας θα αντλήσουν συμπεράσματα για:

- τις πηγές έμπνευσης του Λειβαδίτη,
- την πολυσημία του ποιητικού λόγου,
- το διάλογο του κειμένου με άλλα κείμενα,
- τη σύνδεσή του με την ιστορική πραγματικότητα και
- το γνωστικό υπόβαθρο που καλείται να έχει ο αναγνώστης προκειμένου να εκτιμήσει το έργο στο σύνολό του.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τάξη: Γ' Λυκείου.

Γνωστικό αντικείμενο: Νεοελληνική Λογοτεχνία.

Διδασκαλία του ποιήματος: Τάσου Λειβαδίτη, «Καντάτα» (σελίδες 40-41)

Διδακτική ενότητα: Μεταπολεμική Ποίηση.

Διάρκεια: 4 διδακτικές ώρες.

Τόπος διεξαγωγής σεναρίου εργασίας: Εργαστήριο Πληροφορικής.

Απαιτούμενη τεχνολογία / λογισμικά / Μέσα

- Σχολικό βιβλίο λογοτεχνίας Γ' Λυκείου
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές
- Ηχεία
- Συσκευή ψηφιακής αποθήκευσης USB
- Πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Microsoft Word)
- Πρόγραμμα παρουσίασης (Microsoft PowerPoint)
- Μηχανή διαδικτυακής αναζήτησης Google
- Φυλλομετρητής διαδικτύου
- Ηλεκτρονική βιντεοθήκη Youtube

Προϋποθέσεις υλοποίησης

- Συνεργασία με τον/την καθηγητή/τρια Πληροφορικής, για τη χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής.
- Εξασφαλισμένη μόνιμη σύνδεση στο διαδίκτυο.
- Εξοικείωση εκ μέρους του διδάσκοντος αλλά και των μαθητών με τη χρήση των υπολογιστών και λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, παρουσίασης, περιήγησης του διαδικτύου, δημιουργίας ιστολογίου.
- Ένας μαθητής σε κάθε ομάδα (Χειριστής Η/Υ) να διαθέτει λογαριασμό στο google/gmail.
- Εμπειρία των μαθητών στην ομαδοσυνεργατική εργασία.
- Ευελιξία του ωρολογίου προγράμματος.

Τέλος, είναι επιθυμητό το σχολείο να διαθέτει ιστολόγιο, στο οποίο οι μαθητές να μπορούν να κάνουν αναρτήσεις. Το σενάριο μπορεί να υλοποιηθεί και χωρίς τη συγκεκριμένη προϋπόθεση.

Πριν την υλοποίηση

Οι μαθητές να έχουν παρακολουθήσει σε προγενέστερη διδακτική ώρα ένα 35λεπτο ντοκυμαντέρ - αφιέρωμα στον Τάσο Λειβαδίτη από τη διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=rYzJKoDaeO4>.

Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ένα συνεργατικό έγγραφο στο οποίο θα εργαστούν όλες οι ομάδες με τον εξής τρόπο: πηγαίνει στη διεύθυνση drive.google.com, εισάγει το όνομα χρήστη και το συνθηματικό του και συνδέεται στον google λογαριασμό του. Πατά το κόκκινο κουμπί ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ που υπάρχει επάνω αριστερά και επιλέγει **Έγγραφο**. Δίνει τον τίτλο **Καντάτα** στο έγγραφο (επάνω αριστερά) και πατά το κουμπί Κοινή χρήση (μπλε κουμπί επάνω δεξιά). Στο κάτω μέρος του νέου παραθύρου που ανοίγει (Πρόσκληση ατόμων), προσθέτει τα e-mail των χειριστών των ομάδων, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να επεξεργαστούν το έγγραφο (Δυνατή επεξεργασία). Αφήνει επιλεγμένο το *Ειδοποίηση ατόμων μέσω ηλ. ταχυδρομείου* και πατά **Κοινή χρήση και αποθήκευση**.

ΣΤΟΧΟΙ

Σύμφωνα με την ταξινόμηση του Bloom, οι στόχοι ενός σεναρίου μπορεί να είναι παιδαγωγικοί, γνωστικοί και ψυχοκινητικοί (Bloom, 1956). Οι τελευταίοι μπορούν αξιοποιηθούν με ποικίλους τρόπους και για το λόγο αυτό στο σενάριο που παρουσιάζεται αποκαλούνται τεχνολογικοί, αφού συνδυάζουν πολλαπλές δραστηριότητες συντονισμού των γνωστικών λειτουργιών. Ακολουθούν οι συγκεκριμένοι στόχοι, ανάλογα με τις τρεις κατηγορίες

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ: ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ...

- καλούνται να αξιοποιήσουν τη δυναμική της ομάδας στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής εργασίας και
- να οδηγηθούν στη γνώση μέσα από την έρευνα και όχι την παραδοσιακή μετωπική – δασκαλοκεντρική διδασκαλία.

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ: ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ...

- να συνειδητοποιήσουν την πολυσημία του ποιητικού λόγου μέσα από το απόσπασμα της Καντάτας,
- να αντιληφθούν τη λειτουργία της διακειμενικότητας,
- να αντλήσουν βασικές πληροφορίες για το ιστορικό περικείμενο,
- να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο με αφορμή τον ποιητικό λόγο,

- να έρθουν σε επαφή με το ευρύτερο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο του αποσπάσματος καθώς και με τον τρόπο γραφής του Λειβαδίτη,
- να συνδέσουν το περιεχόμενο του ποιήματος με την ενότητα της ελληνικής γλώσσας «αλλοτρίωση» (διαθεματική προσέγγιση) και
- να συνδέσουν το περιεχόμενο του ποιήματος με την ενότητα «Ελληνικός Εμφύλιος» (1946-1949) της Ιστορίας Γενικής Παιδείας.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ: ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ...

- να εξοικειωθούν περαιτέρω με τη χρήση και τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της Λογοτεχνίας και πιο συγκεκριμένα στην παραγωγή κειμένου με χρήση προγράμματος επεξεργασίας κειμένου, στη χρήση φυλλομετρητή για αναζήτηση στο διαδίκτυο και στην αναζήτηση εικόνων στο διαδίκτυο,
- να χρησιμοποιήσουν ένα ιστολόγιο για ανάρτηση της εργασίας τους,
- να ασκηθούν στην κριτική αντιμετώπιση και επεξεργασία της πληθώρας πληροφοριών που προσφέρονται και
- να αντιληφθούν ότι πέρα από εργαλείο διασκέδασης (ιδιότητα την οποία ήδη γνωρίζουν) το διαδίκτυο είναι μία σημαντική πηγή πληροφοριών και γνώσεων.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ – ΣΕΝΑΡΙΟ

1^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΏΡΑ - ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Αφόρμηση

Για την πρώτη συνάντηση οι μαθητές θα οδηγηθούν, με τα σχολικά τους βιβλία, σε κάποια αίθουσα του σχολείου η οποία διαθέτει διαδραστικό πίνακα προκειμένου να γίνει η αρχική παρουσίαση από το διδάσκοντα. Η παρουσίαση αποτελείται από δύο τμήματα:

- το πρώτο περιλαμβάνει γραμματολογικά στοιχεία για την μεταπολεμική λογοτεχνία στην οποία εντάσσεται το κείμενο και
- το δεύτερο στο οποίο παρουσιάζονται πολύ βασικές πληροφορίες για τον ποιητή και έχει ως κύριο στόχο να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών γι' αυτόν.

Παρουσίαση λογοτεχνικού ρεύματος: Εδώ γίνεται σύνδεση με τις προγενέστερες γνώσεις των μαθητών σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της μεταπολεμικής ποίησης και τις κυριότερες τάσεις που κυριάρχησαν. Οι μαθητές πλοηγούνται ελεύθερα στην ιστοσελίδα <http://tinyurl.com/nwanls7> για 10 λεπτά και ανακαλούν τα όσα έχουν μάθει σε σχέση με τα είδη και τις τάσεις της μεταπολεμικής ποίησης

Παρουσίαση ποιητή: Σε αυτή τη φάση, οι μαθητές θα ανακαλέσουν τις γνώσεις που αποκόμισαν από το 35λεπτο αφιέρωμα-ντοκυμαντέρ και θα προβληματιστούν για όσα θα κληθούν αργότερα να υλοποιήσουν.

Ανάγνωση κειμένου: Το κείμενο θα διαβαστεί από το διδάσκοντα προκειμένου να ακουστούν οι διαφορετικές σημασιολογικές αποχρώσεις που απορρέουν από τη γλώσσα και το ιδιαίτερο ύφος του Λειβαδίτη.

Διαμόρφωση ομάδων

Οι ομάδες καλό είναι να χωριστούν από τον διδάσκοντα. Με αυτό τον τρόπο πρέπει να εξασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρχουν ανισότητες μεταξύ τους, δηλαδή η διαμόρφωση της ομάδας των «καλών» ή των «κακών» μαθητών. Σύμφωνα με την θεωρία του κοινωνικού εποικοδομισμού σε όλες τις ομάδες θα συμμετέχουν μαθητές διαφορετικών επιδόσεων και δυνατοτήτων ώστε να μην υπάρχει ανισορροπία αλλά

ανομοιογένεια. Επίσης πρέπει να υπάρξει μέριμνα ώστε σε κάθε ομάδα να υπάρχουν μαθητές εξοικειωμένοι με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και το διαδίκτυο, εφόσον το σενάριο βασίζεται στη χρήση τους. Συνεπώς, απαιτείται σε κάθε ομάδα να υπάρχει τουλάχιστον ένας μαθητής που θα μπορεί να έχει το ρόλο του χειριστή Η/Υ. Έτσι οι ρόλοι που θα διαμορφωθούν εντός της ομάδας είναι οι εξής:

- Ένας χειριστής Η/Υ
- Ένας συντονιστής
- Ένας γραμματέας, υπεύθυνος για τις σημειώσεις
- Ένας διαμεσολαβητής, επιφορτισμένος με την επικοινωνία με το διδάσκοντα – εμψυχωτή και τις άλλες ομάδες.

Ο ρόλος του διδάσκοντος: Για την πρώτη ώρα ο ρόλος του διδάσκοντος συνίσταται στις αρχικές παρουσιάσεις και στην οργάνωση της τάξης προκειμένου να λειτουργήσει ομαδοσυνεργατικά.

2^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΩΡΑ

Κατά τη δεύτερη διδακτική ώρα οι μαθητές θα εργαστούν στο Φύλλο Εργασίας 1. Τα φύλλα εργασίας θα μοιραστούν και σε έντυπη μορφή και θα είναι κοινά για όλες τις ομάδες. Η συγκεκριμένη επιλογή δεν είναι τυχαία αλλά έχει στόχο την ελάφρυνση των μαθητών από τον υπερβολικό φόρτο εργασίας της τρίτης λυκείου, αφού η ενασχόληση με διαφορετικά φύλλα εργασίας θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτρεπτικά για τους μαθητές της τάξης αυτής, ακόμα και εντός του σχολικού χώρου. Τα κοινά φύλλα εργασίας θα λειτουργήσουν ως κίνητρο μάθησης αλλά και ως στοιχείο διευκόλυνσης σε περίπτωση αντιμετώπισης δυσκολιών ή εγκατάλειψης της όλης προσπάθειας.

Ο ρόλος του διδάσκοντος: Κατά τη δεύτερη ώρα, ο διδάσκων κατέχει ρόλο εμψυχωτή, διευκολύνοντας τους μαθητές και παρέχοντάς τους βοήθεια. Βρίσκεται στην τάξη και δίνει διευκρινήσεις σε τυχόν απορίες, αλλά η προσδοκία είναι ότι δεν θα χρειαστεί να κάνει τίποτε περισσότερο. Η πιο πιθανή περίπτωση παρέμβασης του καθηγητή θα είναι ενδεχομένως η τεχνική υποστήριξη σε κάποια από τις δραστηριότητες, σε περίπτωση που οι μαθητές αδυνατούν να την εκτελέσουν.

3^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΩΡΑ

Στην τρίτη διδακτική ώρα, οι μαθητές θα εργαστούν στο Φύλλο Εργασίας 2.

Ο ρόλος του διδάσκοντος: Όμοια με τη δεύτερη ώρα

4^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΩΡΑ

Την τέταρτη διδακτική ώρα οι δραστηριότητες θα αναρτηθούν στο διαδίκτυο. Θα γίνει η παρουσίασή τους στο σύνολο των μαθητών. Όπως και στην πρώτη ώρα, είναι προτιμότερο να γίνει χρήση διαδραστικού πίνακα (ή των εναλλακτικών μέσων που έχουν ήδη αναφερθεί) προκειμένου όλοι οι μαθητές να έχουν το ίδιο σημείο αναφοράς. Στη συνέχεια μπορεί να γίνει συζήτηση με σχόλια και παρατηρήσεις σχετικές με τα αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν.

Ο ρόλος του διδάσκοντος: Είναι βοηθητικός- επικουρικός. Δεν παρεμβαίνει παρά μόνο όταν κρίνει ότι είναι απαραίτητο, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της μαθητικής αυτενέργειας και προσωπικής δημιουργίας.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Κατά τη διάρκεια του σεναρίου υπήρξαν αρκετές δυσκολίες όσον αφορά τη λειτουργία του εργαστηρίου πληροφορικής και την προσαρμογή των μαθητών στα νέα δεδομένα που εξασφαλίζονται μέσα από την χρήση των νέων τεχνολογιών. Ο

χρόνος δεν ήταν αρκετός για την υλοποίηση όλων των δραστηριοτήτων των φύλλων εργασίας και θα ήταν προτιμότερο να προστεθεί άλλη μια διδακτική ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής, προκειμένου οι μαθητές να εξοικειωθούν με τα νέα μαθησιακά περιβάλλοντα των ΤΠΕ. Επίσης, υπήρξαν δυσκολίες με τη λειτουργία του διαδικτύου, όπως για παράδειγμα η αργή σύνδεση που είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια χρόνου στην πλοήγηση των μαθητών, υπονομεύοντας τις προσδοκίες τους για το τελικό προϊόν της προσπάθειας τους. Ωστόσο οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις δραστηριότητες και ιδιαίτερα στο τέταρτο φύλλο εργασίας. Η αξιοποίηση του glogster σε συνδυασμό με τον αρχαιοελληνικό μύθο της αράχνης, ενίσχυσε το ενδιαφέρον των μαθητών και τους έδωσε κίνητρα για περαιτέρω ενασχόληση με τη μεταπολεμική ποίηση του Λειβαδίτη στον ελεύθερο χρόνο τους, ιδιαίτερα μετά την αποφοίτησή τους. Τέλος η ανάρτηση των δραστηριοτήτων των μαθητών στο ιστολόγιο του σχολείου, έγινε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και τους βοήθησε να συνειδητοποιήσουν τον πολυδιάστατο και παιγνιώδη χαρακτήρα της λογοτεχνίας. Η ποίηση έγινε, έστω και προσωρινά, ένα κομμάτι της διαδικτυακής τους καθημερινότητας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΑΙΤΥ (2010). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02. Β' Έκδοση. Πάτρα, Νοέμβριος 2010.

Κουτσογιάννης, Δ. (2007). *Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων και κυρίως στη διδασκαλία της Ελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ματσαγγούρας, Η. (1997). *Στρατηγικές διδασκαλίας*. Από την πληροφόρηση στην κριτική σκέψη. 3η έκδ. Αθήνα: Gutenberg.

Σουλιώτης, Μ. (1995). *Αλφαβητάριο για την ποίηση*. Θεσσαλονίκη: Δεδούσης

Τσιπλητάρης, Α. Φ. (1998). *Ψυχοκοινωνιολογία της Σχολικής Τάξης*. Αθήνα: Διάδραση

Χοντολίδου, Ε. (1999). Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας. *Γλωσσικός Υπολογιστής*. 1(1): 114-118.

Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York: David McKay Co Inc.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind and Society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΑ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 – ΏΡΑ 1

Βήμα 1

Μπείτε στο gmail σας. Θα σας έχει έλθει ένα e-mail από τον καθηγητή σας. Ανοίξτε το και δείτε ότι μοιράζεται ένα έγγραφο μαζί σας. Επιλέξτε το έγγραφο. Πρόκειται για ένα **συνεργατικό έγγραφο**, το οποίο θα επεξεργαστείτε ταυτόχρονα με τις άλλες ομάδες.

Βήμα 2

Το ποίημα αρχίζει με τον τίτλο **«Ο άνθρωπος με το κασκέτο»**. Κάντε αναζήτηση στο google δίνοντας τον όρο **κασκέτο**.

Βήμα 3

Περιηγηθείτε στις σελίδες που εμφανίζονται στα αποτελέσματα της αναζήτησης και αιτιολογήστε την επιλογή του ποιητή στο συνεργατικό έγγραφο με βάση τις πληροφορίες της αναζήτησης και του ντοκυμαντέρ που έχετε παρακολουθήσει (<http://www.youtube.com/watch?v=rYzJKoDaeO4>).

Βήμα 4

Χρησιμοποιώντας τους παρακάτω δεσμούς, συλλέξτε πληροφορίες και εικόνες για την πολιτική δράση του ποιητή.

- <http://tleivaditis.weebly.com/betaiotaomicrongammarhoalphaphiiotakappaomicron.html>
- <http://www.lifo.gr/team/sansimera/37687>

Δημιουργήστε μία σύντομη παρουσίαση σε PowerPoint (μέχρι 10 διαφάνειες) η οποία θα περιέχει τις εικόνες που επιλέξατε και συνοδευτικά σχόλια.

Για τις άγνωστες λέξεις που θα συναντήσετε μπορείτε να συμβουλευτείτε το διαδικτυακό λεξικό της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα. Διεύθυνση:

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2 – ΏΡΑ 2

Βήμα 1

Σε περιβάλλον επεξεργαστή κειμένου να εντοπίσετε το είδος του αφηγητή και να αφηγηθείτε την ιστορία από την οπτική γωνία του εκτελεστή, κάνοντας διορθώσεις πάνω στο κείμενο (αναθεώρηση, παρακολούθηση αλλαγών) ή από την οπτική γωνία του κρατούμενου-φυλακισμένου.

Βήμα 2

Πλοηγηθείτε στον σύνδεσμο:

<http://tassosleivaditis.wordpress.com/2012/05/25/autoviografia-tasos-leivaditis/>

Αντιγράψτε τον τίτλο και τους στίχους του ποιήματος και επικολλήστε τους σε ένα κενό έγγραφο.

Βήμα 3

Χρησιμοποιώντας το εργαλείο της επισήμανσης του επεξεργαστή κειμένου, χρωματίστε όπως εσείς νομίζετε τους στίχους. Να είστε σε θέση να αιτιολογήσετε τους χρωματικούς συνδυασμούς που επιλέξατε, συνδέοντάς τους με τα συναισθήματα που σας προκαλούν.

Στο τέλος της δραστηριότητας, αποθηκεύστε τα αρχεία που έχετε δημιουργήσει στον φάκελο με το όνομα «Λειβαδίτης» στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τάσος Λειβαδίτης, «Ο άνθρωπος με το κασκέτο»

16. Και την πρώτη νύχτα μπήκε μες στο κελί ένας άνθρωπος που 'χε χάσει το πρόσωπό του, κι ακούμπησε το φανάρι που κρατούσε κάτω στο πάτωμα.
17. Κι ο ίσκιος του μεγάλωσε πάνω στον τοίχο.
18. Και τον ερώτησε: πού έχεις κρυμμένα τα όπλα;
19. Κι εκείνος, κανείς δεν ξέρει αν από σύμπτωση, ή ίσως για ν' απαντήσει,
20. έβαλε το χέρι πάνω στην καρδιά του.
21. Και τότε τον χτύπησε. Ύστερα μπήκε άλλος άνθρωπος που 'χε χάσει το πρόσωπό του και τον χτύπησε κι αυτός.
22. Κι οι άνθρωποι που 'χαν χάσει το πρόσωπό τους, ήσαν πολλοί.

23. Και ξημέρωσε. Και βράδιασε.
 24. Ημέρες σαράντα.
 25. Κι ήρθαν στιγμές που φοβήθηκε πως θα χάσει το λογικό του.
 26. Και τον έσωσε μια μικρή αράχνη στη γωνιά, που την έβλεπε ακούραστη κι υπομονετική να υφαίνει τον ιστό της.
 27. Και κάθε μέρα της τον χάλαγαν με τις μπότες τους μπαίνοντας.
 28. Κι εκείνη τον ξανάρχιζαν κάθε μέρα. Και της τον χάλαγαν πάλι. και τ' άρχιζε ξανά.
 29. Εις τους αιώνας των αιώνων.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3 – ΏΡΑ 3

Στο στίχο 18 του ποιήματος «Καντάτα» ο αφηγητής δίνει το λόγο στο όργανο εξουσίας για να υπογραμμίσει την αιτία φυλάκισης του πρωταγωνιστή, παραπέμποντας σε σκηνές βασανισμού αγωνιστών του Δημοκρατικού Στρατού. Φανταστείτε ότι είστε μέλη μια φιλειρηνικής Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης και πρέπει να καταθέσετε τις απόψεις σας για τις ακρότητες και τα βασανιστήρια που έλαβαν χώρα μετά το τέλος του Εμφυλίου. Συμβουλευόμενοι τους παρακάτω δεσμούς, να οργανώσετε μια παρουσίαση PowerPoint και να συζητήσετε τα κυριότερα σημεία της παρουσίασης με αφορμή το αντιπολεμικό μήνυμα του Λειβαδίτη.

- <http://www.youtube.com/watch?v=ZVEw8G56e0U>
- <http://www.mouseiodimokratias.gr/greek/exhibition5.asp>

Στο τέλος της δραστηριότητας, αποθηκεύστε την παρουσίαση που έχετε δημιουργήσει στον φάκελο με το όνομα «Λειβαδίτης» στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4 – ΏΡΑ 4

Βήμα 1

Με αφορμή το στίχο 22 του ποιήματος Καντάτα το θέμα της **αλλοτριώσης** του ανθρώπου από τη βία της εξουσίας. Χρησιμοποιώντας το ηλεκτρονικό λεξικό (η διεύθυνση υπάρχει στο Φύλλο Εργασίας 1), να κάνετε αναζήτηση στο λήμμα «πρόσφυγας» και να καταγράψετε σε νέο έγγραφο Word τις σημασίες της αυτής της λέξης

Βήμα 2

Με αφορμή τον ιστότοπο http://paramythotopos.blogspot.gr/2012/10/blog-post_23.html για τον αρχαιοελληνικό μύθο της Αράχνης, να προσδιορίσετε το ρόλο της αράχνης στο απόσπασμα, συντάσσοντας ένα πολυτροπικό κείμενο. Να χρησιμοποιήσετε το glogster (ηλεκτρονική αφίσα), στην οποία να διαφαίνεται το αισιόδοξο μήνυμα του σύγχρονου ανθρώπου. Να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας συνδέοντας τον αρχαίο μύθο με τα αδιέξοδα του σύγχρονου ανθρώπου.

Στο τέλος της δραστηριότητας, αποθηκεύστε τα αρχεία που έχετε δημιουργήσει στον φάκελο με το όνομα «Λειβαδίτης» στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας.

Βήμα 3 (προαιρετικό, εφόσον υπάρχει χρόνος)

Να αναρτήσετε τα συμπεράσματα από το προηγούμενο βήμα στο ιστολόγιο του σχολείου.